

Warszawa, dnia 13 maja 2022 r.

Poz. 1021

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 29 kwietnia 2022 r.

w sprawie minimalnych wymagań, jakie musi spełniać ośrodek, oraz minimalnych wymagań w zakresie opieki nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku²⁾

Na podstawie art. 19 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1331 i 2338) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa minimalne wymagania:

- 1) jakie musi spełniać ośrodek;
- 2) w zakresie:
 - a) opieki nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku, w tym pozyskanymi zwierzętami dzikimi,
 - b) transportu zwierząt dzikich.

§ 2. 1. Ośrodek projektuje się w sposób uwzględniający potrzeby fizjologiczne i etologiczne zwierząt utrzymywanych w tym ośrodku.

2. Ośrodek zabezpiecza się przed:

- 1) dostępem osób trzecich;
- 2) przedostawaniem się innych zwierząt niż utrzymywane w ośrodku;
- 3) ucieczką zwierząt utrzymywanych w ośrodku.

3. Powierzchnie ścian i podłóg w ośrodku wykonuje się z materiałów:

- 1) nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt;
- 2) z którymi kontakt nie powoduje zranienia zwierząt i które są odporne na uszkodzenia mechaniczne powodowane przez zwierzęta lub czyszczenie.

4. Urządzenia i sprzęt w ośrodku zabezpiecza się w taki sposób, aby uniemożliwić zwierzętom zranienie się o te urządzenia i sprzęt lub ich uszkodzenie.

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1950).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (Dz. Urz. UE L 276 z 20.10.2010, str. 33 oraz Dz. Urz. UE L 170 z 25.06.2019, str. 115).

§ 3. 1. W ośrodku wyodrębnia się:

- 1) pomieszczenia:
 - a) w których utrzymuje się zwierzęta, i wyposaża się je w boksy, kojce, klatki, terraria lub akwaria,
 - b) które są przeznaczone do utrzymywania zwierząt:
 - nowo wprowadzonych do ośrodka do czasu ustalenia ich stanu zdrowia i odbycia przez nie kwarantanny,
 - rannych lub chorych,
 - c) w których wykonuje się badanie stanu zdrowia zwierząt, leczy się zwierzęta lub wykonuje się zabiegi chirurgiczne, o których mowa w ustawie z dnia 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1140), przeprowadza się sekcję zwłok zwierząt lub pobiera się próbki do badań laboratoryjnych,
 - d) techniczne, w tym magazynowe;
- 2) miejsca wydzielone do:
 - a) przechowywania:
 - paszy w rozumieniu art. 3 ust. 4 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str. 1, z późn. zm.³⁾ – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463), zwanej dalej „paszą”,
 - czystej ściółki,
 - urządzeń i sprzętu,
 - b) składowania:
 - odchodów zwierząt,
 - zużytej ściółki,
 - materiałów, które mogą być niebezpieczne dla zwierząt lub ludzi,
 - c) składowania lub bezpiecznego unieszkodliwiania zwłok zwierząt lub odpadów weterynaryjnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2022 r. poz. 699).

2. Pomieszczenia techniczne projektuje się, tak aby strefy przeznaczone do czyszczenia lub odkażania miały rozmiary, które umożliwiają zainstalowanie sprzętu niezbędnego do przeprowadzenia czyszczenia lub odkażania używanych urządzeń i sprzętu, przy czym czyszczenie przeprowadza się w sposób uniemożliwiający ponowne zanieczyszczenie oczyszczonych urządzeń i sprzętu.

3. Miejsca przeznaczone do przechowywania paszy lub ściółki:

- 1) wydziela się, tak aby zapewnić w nich warunki, które gwarantują utrzymanie jakości przechowywanej w nich paszy lub ściółki;
- 2) zabezpiecza się przed szkodnikami i owadami.

4. W ośrodku użytkownika, w zależności od rodzaju działalności prowadzonej przez danego użytkownika, oprócz pomieszczeń i miejsc, o których mowa w ust. 1, dodatkowo wyodrębnia się pomieszczenie, w którym wykonuje się:

- 1) procedury, które nie powinny być wykonywane w pomieszczeniu, w którym są utrzymywane zwierzęta;
- 2) procedury wymagające warunków aseptycznych, przy czym w tym pomieszczeniu wydziela się także zaplecze umożliwiające opiekę pooperalcyjną;

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 245 z 29.09.2003, str. 4, Dz. Urz. UE L 100 z 08.04.2006, str. 3, Dz. Urz. UE L 179 z 07.07.2007, str. 59, Dz. Urz. UE L 60 z 05.03.2008, str. 17, Dz. Urz. UE L 188 z 18.07.2009, str. 14, Dz. Urz. UE L 189 z 27.06.2014, str. 1, Dz. Urz. UE L 327 z 12.11.2014, str. 9, Dz. Urz. UE L 37 z 13.02.2015, str. 24, Dz. Urz. UE L 35 z 10.02.2017, str. 10, Dz. Urz. UE L 117 z 05.05.2017, str. 1, Dz. Urz. UE L 198 z 25.07.2019, str. 241 oraz Dz. Urz. UE L 231 z 06.09.2019, str. 1.

- 3) uśmiercanie zwierząt wyłącznie po to, aby wykorzystać ich narządy lub tkanki do celów określonych w art. 3 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych, zwanej dalej „ustawą”.

5. W ośrodku zapewnia się:

- 1) poziom hałasu, w tym ultradźwięków, który nie oddziałuje niekorzystnie na dobrostan utrzymywanych zwierząt;
- 2) stosowanie środków mających na celu zminimalizowanie:
 - a) zagrożenia zalaniem wodą klatek z podłogami pełnymi,
 - b) możliwości skażenia chemicznego, fizycznego lub mikrobiologicznego gotowej paszy, w tym substancji lub produktów przeznaczonych do jej produkcji, a także paszy podczas jej produkcji, przygotowywania lub podawania;
- 3) pakowanie, transport i przechowywanie paszy w sposób zapobiegający:
 - a) jej skażeniu lub zepsuciu,
 - b) uszkodzeniu opakowania, w którym jest umieszczona;
- 4) regularne oczyszczanie:
 - a) pomieszczeń, boksów, kojców, klatek, akwariów i terrariów,
 - b) urządzeń i sprzętu wykorzystywanych do karmienia i pojenia zwierząt, a jeżeli jest to konieczne – także odkażanie tych urządzeń i sprzętu, a w przypadku gdy stosowany system utrzymywania zwierząt tego wymaga – codzienne usuwanie niezjedzonych resztek paszy;
- 5) regularne kontrolowanie i serwisowanie systemów poidel automatycznych.

6. W ośrodku:

- 1) stosuje się systemy alarmowe, które emitują dźwięki pozostające poza zakresem słyszalności zwierząt, pod warunkiem że zapewnia to odbieranie sygnałów alarmowych przez ludzi, a w przypadku gdy w ośrodku są utrzymywane zwierzęta z rzędu naczelnych – stosuje się systemy alarmowe wyłącznie w postaci alarmu świetlnego;
- 2) instaluje się:
 - a) oświetlenie awaryjne i system alarmowy,
 - b) zasilanie awaryjne, które w przypadku awarii zasilania głównego zapewnia funkcjonowanie urządzeń oraz działanie oświetlenia awaryjnego i systemu alarmowego,
 - c) urządzenia monitorujące i alarmowe zapewniające prawidłowe funkcjonowanie systemów grzewczych i wentylacyjnych;
- 3) umieszcza się w widocznych miejscach instrukcję postępowania w sytuacjach awaryjnych;
- 4) opracowuje się:
 - a) strategię działania, która ma na celu zapewnienie dobrego stanu zdrowia utrzymywanych zwierząt i ich dobrostanu – uwzględniając wymagania naukowe w tym zakresie – oraz obejmuje:
 - regularne monitorowanie stanu zdrowia zwierząt,
 - program monitorowania możliwych zagrożeń mikrobiologicznych,
 - plany działania w sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia zwierząt,
 - określenie wymagań w zakresie stanu zdrowia, jakie musi spełniać zwierzę nowo wprowadzane do ośrodka, i warunków tego wprowadzenia, w celu zminimalizowania zagrożenia dla zdrowia pozostałych zwierząt utrzymywanych w tym ośrodku,
 - metody wzbogacania warunków utrzymywania zwierząt,
 - b) programy mające na celu przyzwyczajenie zwierząt utrzymywanych w ośrodku do warunków i miejsc, w jakich są utrzymywane, oraz sposobu postępowania z nimi, dostosowane do danego gatunku zwierząt, wykonywanych procedur i okresu trwania doświadczenia,

- c) program, w którym określa się:
 - jak przeprowadzać konserwację pomieszczeń, urządzeń i sprzętu, aby nie powodować ich uszkodzenia lub usterek, a w przypadku powstania tych uszkodzeń lub usterek – sposób ich usuwania,
 - sposób skutecznego czyszczenia pomieszczeń, boksów, kojców, klatek, akwariów i terrariów, w tym wskazuje się, jak często przeprowadza się to czyszczenie, aby zapewnić utrzymanie czystości w tych pomieszczeniach,
- d) instrukcję dostosowania zaopatrzenia akwariów i zbiorników na wodę do fizjologicznych potrzeb gatunków ryb, płazów i gadów w nich utrzymywanych.

7. Strategia, programy i instrukcja, o których mowa w ust. 6 pkt 4, oraz program prowadzenia rehabilitacji, o którym mowa w art. 24a pkt 2 ustawy, podlegają regularnym przeglądom i są aktualizowane.

§ 4. W pomieszczeniach, w których utrzymuje się zwierzęta:

- 1) instaluje się:
 - a) wentylację ciągłą i awaryjną dostosowaną do potrzeb utrzymywanych zwierząt o wydajności wynoszącej co najmniej od 15 do 20 wymian powietrza na godzinę, chyba że:
 - ze względu na szczególne warunki utrzymywania zwierząt, w tym temperaturę, jest konieczne zapewnienie zwiększonej wymiany powietrza,
 - liczba utrzymywanych zwierząt jest mniejsza od liczby zwierząt wynikającej z sekcji B załącznika III do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (Dz. Urz. UE L 276 z 20.10.2010, str. 33, z późn. zm.⁴⁾) lub zwierzęta są utrzymywane w akwariach lub indywidualnie wentylowanych klatkach – w takich przypadkach zapewnia się co najmniej od 8 do 10 wymian powietrza na godzinę,
 - b) izolację, ogrzewanie i wentylację, które gwarantują utrzymanie poziomu kurzu i stężenia gazów na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt,
 - c) izolację akustyczną i materiały dźwiękochłonne – w przypadku gdy wykonywane procedury tego wymagają,
 - d) oświetlenie sztuczne, które:
 - umożliwia zaspokajanie biologicznych potrzeb zwierząt – w przypadku gdy dostęp światła naturalnego nie zapewnia zachowania cyklu dzień/noc,
 - umożliwia sprawowanie opieki nad utrzymywanymi zwierzętami i kontrolę tych zwierząt oraz wykonywanie czynności hodowlanych – w przypadku gdy są wykonywane w tym pomieszczeniu,
 - jest dostosowane intensywnością i regularnością cykli do potrzeb biologicznych danego gatunku utrzymywanych zwierząt, a w przypadku zwierząt albinotycznych – również do ich wrażliwości na światło;
- 2) dostosowuje się temperaturę i poziom wilgotności do potrzeb gatunków i grup wiekowych utrzymywanych zwierząt i dokonuje się ich pomiarów codziennie, a wyniki tych pomiarów zapisuje;
- 3) zapewnia się natężenie hałasu nieprzekraczające 60 dB.

§ 5. 1. Boksy, kojce, klatki, terraria lub akwaria w pomieszczeniach, w których utrzymuje się zwierzęta, wykonuje się:

- 1) z materiałów:
 - a) nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt,
 - b) odpornych na czyszczenie i odkażanie – z wyłączeniem klatek jednorazowego użytku;
- 2) tak aby uniemożliwić zranienie się zwierząt.

2. W boksach, kojcach, klatkach, terrariach i akwariach wydziela się miejsce przeznaczone do odpoczynku zwierząt:

- 1) które projektuje się z uwzględnieniem cech środowiska naturalnego, w którym występuje dany gatunek zwierząt;
- 2) do którego mają dostęp wszystkie utrzymywane zwierzęta.

⁴⁾ Zmiana wymienionej dyrektywy została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 170 z 25.06.2019, str. 115.

3. Podłogi w boksach, kojcach lub klatkach konstruuje się, tak aby:

- 1) były przystosowane do potrzeb danego gatunku i grupy wiekowej utrzymywanych zwierząt;
- 2) było możliwe łatwe usuwanie odchodów.

§ 6. 1. Zwierzęta w ośrodku:

- 1) utrzymuje się:
 - a) na takiej przestrzeni i w takich warunkach, które są dostosowane do potrzeb danego gatunku, grupy wiekowej i stanu fizjologicznego zwierząt i umożliwiają tym zwierzętom realizację naturalnych zachowań, a jeżeli to możliwe – zapewnia się im kontrolę i wybór środowiska w celu zmniejszenia zachowań spowodowanych stresem,
 - b) w jednym pomieszczeniu, jeżeli wymagają takich samych warunków środowiskowych, z wyłączeniem zwierząt gatunków antagonistycznych, chyba że uniemożliwi się im kontakt wzrokowy, słuchowy lub węchowy,
 - c) w stałych grupach złożonych ze zwierząt, które nie wykazują wobec siebie zachowań agresywnych, z wyłączeniem:
 - zwierząt o naturze samotniczej,
 - przypadku gdy utrzymywanie zwierząt pojedynczo jest uzasadnione względami naukowymi, w tym ich dobrostanem lub stanem zdrowia, przy czym takie utrzymywanie ogranicza się do niezbędnego minimum i uzależnia od zapewnienia tym zwierzętom kontaktu wzrokowego, słuchowego, węchowego lub dotykowego z innymi zwierzętami,
 - d) w warunkach, które wzbogaca się – w celu obniżenia poziomu stresu u zwierząt – przez wprowadzenie technik rozszerzających zakres czynności wykonywanych przez zwierzęta, takich jak wysiłek fizyczny, poszukiwanie pokarmu, czynności manipulacyjne i poznawcze, w sposób dostosowany do możliwości danego gatunku zwierząt zgodnie ze strategią, o której mowa w § 3 ust. 6 pkt 4 lit. a;
- 2) monitoruje się, w przypadku gdy są po raz pierwszy wprowadzane do danej grupy lub ponownie wprowadzane do ustalonych grup, tak aby uniknąć problemów związanych z nieodpowiednim doбором zwierząt lub zaburzeniem relacji w danej grupie.

2. Zwierzęta w ośrodku mogą być stale utrzymywane poza pomieszczeniem, jeżeli panujące warunki klimatyczne nie powodują u nich dystresu.

3. Zwierzętom w ośrodku:

- 1) podaje się paszę:
 - a) pozbawioną zanieczyszczeń,
 - b) która odpowiada potrzebom żywieniowym i behawioralnym tych zwierząt pod względem formy i zawartości oraz sposobu, w jaki się ją podaje, przy czym sposób podawania paszy nie powinien wpływać na jej walory smakowe;
- 2) zapewnia się:
 - a) swobodny dostęp do paszy, a także przestrzeń ograniczającą rywalizację zwierząt o pożywienie,
 - b) stały dostęp do świeżej wody zdatnej do picia,
 - c) ściółkę lub legowiska dostosowane do potrzeb danego gatunku zwierząt, w tym materiały do budowy gniazd, a w przypadku zwierząt przeznaczonych do rozrodu – także miejsce przeznaczone do rozrodu; nie stosuje się jako ściółki materiałów pochodzących z drewna poddanego obróbce chemicznej,
 - d) suche i czyste miejsce przeznaczone do snu zwierząt, a w przypadku zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym – miejsce, które uwzględnia potrzeby tych zwierząt.

4. Zwierzęta dzikie w ośrodku:

- 1) po pozyskaniu poddaje się aklimatyzacji i kwarantannie,
 - 2) utrzymuje się i zapewnia im opiekę,
 - 3) hoduje się – w przypadku gdy są przeznaczone do rozrodu
- w warunkach dostosowanych do potrzeb danego gatunku.

5. W odniesieniu do poszczególnych gatunków zwierząt utrzymywanych w ośrodku ośrodek spełnia warunki, które są określone w sekcji B załącznika III do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych.

§ 7. 1. Osoba, o której mowa w art. 20 ust. 1 ustawy, kontroluje warunki utrzymywania i stan zdrowia zwierząt w celu ustalenia, czy są wśród nich zwierzęta chore lub ranne – co najmniej raz dziennie, a w przypadku zwierząt dzikich – co najmniej dwa razy dziennie, i podejmuje działania dostosowane do ustaleń dokonanych podczas tych kontroli.

2. Oprócz kontroli, o której mowa w ust. 1, osoba, o której mowa w art. 20 ust. 1 ustawy, przeprowadza co najmniej raz dziennie kontrolę relacji w grupie zwierząt do czasu ich ustabilizowania – w przypadku zwierząt, które są po raz pierwszy wprowadzane do danej grupy lub ponownie wprowadzane do ustalonych grup, i podejmuje działania dostosowane do ustaleń dokonanych podczas tej kontroli.

§ 8. 1. Transport pozyskanych zwierząt dzikich odbywa się zgodnie z wymaganiami określonymi w rozdziale II załącznika I do rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniającego dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 (Dz. Urz. UE L 3 z 05.01.2005, str. 1, z późn. zm.⁵⁾).

2. W miejscu pozyskiwania zwierząt dzikich zapewnia się kontenery w rozumieniu art. 2 lit. g rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1, przeznaczone do transportu pozyskanych zwierząt dzikich, które wymagają przewiezienia na badanie lub leczenie.

§ 9. 1. Temperatura, w której utrzymuje się gatunki lub grupy gatunków zwierząt w ośrodku, jest określona w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

2. Okres kwarantanny zalecany dla niektórych gatunków lub grup gatunków zwierząt jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.⁶⁾

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *wz. R. Romanowski*

⁵⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 73 z 15.03.2008, str. 35, Dz. Urz. UE L 336 z 20.12.2011, str. 86, Dz. Urz. UE L 95 z 07.04.2017, str. 1, Dz. Urz. UE L 137 z 24.05.2017, str. 40 oraz Dz. Urz. UE L 129 z 15.04.2021, str. 162.

⁶⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie minimalnych wymagań, jakie powinien spełniać ośrodek, oraz minimalnych wymagań w zakresie opieki nad zwierzętami utrzymywanych w ośrodku (Dz. U. poz. 2139), które zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U. poz. 2338) traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia 29 kwietnia 2022 r. (poz. 1021)

Załącznik nr 1**TEMPERATURA, W KTÓREJ UTRZYMUJE SIĘ GATUNKI LUB GRUPY GATUNKÓW ZWIERZĄT
W OŚRODKU**

GATUNKI LUB GRUPY GATUNKÓW ZWIERZĄT	TEMPERATURA (°C)*)
marmozety i tamaryny	23–28
małpy płaksowate	22–26
makaki niedźwiedzie i rezusy	16–25
makaki długoogoniaste	21–28
pawiany	16–28
myszy domowe szczury wędrowne chomiki syryjskie chomiki chińskie myszokoczki mongolskie kawie domowe	20–24
króliki europejskie koty domowe psy domowe	15–21
fretki	15–24
przepiórki gołębie kaczki domowe gęsi kury domowe indyki domowe	15–25

*) Zwierzęta bardzo młode lub bezwłose utrzymuje się w temperaturze wyższej niż podana w tabeli, dostosowanej do ich potrzeb.

Załącznik nr 2

OKRES KWARANTANNY ZALECANY DLA NIEKTÓRYCH GATUNKÓW LUB GRUP GATUNKÓW ZWIERZĄT

GATUNKI LUB GRUPY GATUNKÓW ZWIERZĄT	ZALECANY OKRES KWARANTANNY (W DNIACH)
myszy domowe	5-15
szczury wędrowne	5-15
kawie domowe	5-15
chomiki syryjskie	5-15
króliki europejskie	20-30
koty domowe	20-30
psy domowe	20-30
zwierzęta naczelne	40-60